

Stop bombardovanju, stop etničkom čišćenju

MADRE Vodi kroz krizu u Jugoslaviji

MADRE, međunarodna organizacija za ljudska prava, oštro osuđuje SAD rat protiv Jugoslavije i poziva na obustavu NATO bombardovanja. Mi preziremo ekstremni etno-nacionalizam koji proklamuje jugoslovenski predsjednik Slobodan Milošević, i flagrantna kršenja ljudskih prava od strane njegovih oružanih sila: više od 2000 Albanskih Kosovara je ubijeno i preko 400000 protjerano pre NATO napada ove godine.

Da li je bombardovanje legalno? Poglavlje VII Povelje Ujedinjenih Nacija jasno utvrđuje da isključivo Savet Bezbednosti Ujedinjenih Nacija može dati mandat za upotrebu sile. Bez autorizacije od strane UN, NATO bombardovanje je potpuno nelegalno.

Zašto Sjedinjene Države nisu potražile mandat Ujedinjenih Nacija za bombardovanje? Rusija i Kina, koje se obe suprotstavljaju napadima NATO kao deklaraciji hegemonije Zapada, imaju pravo veta u Savetu Bezbednosti. Državni se-

kreter, M. Olbrajt, priznaje da Savet Bezbednosti ne bi podržao vazdušne napade (vesti ABC, 23. marta). Ujedinjene Nacije mogu da autorizuju upotrebu sile protiv pretnji po međunarodni mir. Ali Kosovo je unutar Jugoslavije – suverene zemlje. Ova kriza se iz tog razloga na široko smatra unutrašnjim problemom Jugoslavije a ne predmetom za intervenciju UN.

Zbog čega je bitno da li je bombardovanje nelegalno? Ma koliko nesavršena, Povelja UN predstavlja jedini dokument po globalnim standardima o ponašanju vlada zemalja. Bez nje, ljudi bi bili daleko manje zaštićeni od zloupotreba vlasti, i ne bi imali nikakvu osnovu na kojoj bi proklamovali ljudska prava. Povelja UN obezbeđuje legalne barijere državam na upotrebu sile, što pre promovira diplomatske pregovore nego nasilje. Kada SAD prenebregne ove provizije, to predstavlja opasni presedan bezakonja i potcenjuje princip po kojem zemlje zajedno rade na rešavanju konflikata (tj. multilateralizam). Sjedinjene Države su sasvim

primereno opisane kao „divljaku{a super-sila“, ura~unljiva samo kad se to ti~e njenih usko definisanih interesa i hitra u uni{tavanju bilo koga ko joj se na|e na putu. Ove godine su same Sjedinjene Dr`ave bombardovale Irak, Sudan, Avganistan i sada Jugoslaviju.

Za{to se SAD brinu za Kosovo? Za razliku od drugih konfliktnih zona (Ruanda, Siera Leone, Isto~ni Timor), gde su Sjedinjene Dr`ave ignorisale rasprostranjeno nasilje, Kosovo se nalazi na raskr{u Evrope, Azije i Srednjeg Istoka: to sadr`i strate{ki interes za SAD. Humanitarna kriza na Kosovu obezbe|uje paravan za vojnu intervenciju koja }e osigurati uticaj Sjedinjenih Dr`ava na Balkanu. Clinton govori o „moralnom imperativu“ odbrane populacije Kosova i njegove ukinute autonomije. Kr{enja ljudskih prava na Kosovu su stvarna i veoma ozbiljna. Ali moramo postaviti pitanje za{to uporedive povrede ljudskih prava po~injene od strane Rusije u ^e~eniji, Turske u kurdskim zonama i Britanaca u Severnoj Irskoj ne zavre|uju istu uzvi{enu retoriku.

Koja je svrha NATO? Severnoatlantska alijansa, sa~injena od 19 evropskih zemalja, Sjedinjenih Dr`ava i Kanade, formirana je od strane Sjedinjenih Dr`ava 1949. da „spre~i“ sovjetsku vojnu mo} i da se od nje „odbrani“. Ve}ina sveta vide-la je NATO kao ofanzivnu vojnu koaliciju od samog po~etka, stvorenu da preti i, ako je neophodno, da napadne zemlje socijalisti~kog bloka. NATO je tako|e obezbedio veoma potrebno sredstvo za reintegraciju i ponovno naoru`avanje post-nacisti~ke Nema~ke, kriti~nog saveznika SAD za vreme Hladnog Rata, kao i u ak-

tuelnom bombardovanju. NATO slu`i kao fondacija za vojne industrijske komplekse i industiju oru`ja {irom sveta. Bombarderi B-2, kori{}eni u ovim napadima su, na primer, napravljeni po ceni od dva biliona svaki. Procenjuje se da skora{nja ekspanzija NATO na Ma|arsku, Poljsku i ^e{ku obezbedjuje blizu 100 biliona dolara zarade na prodaji oru`ja u narednih 10 godina.

Za{to je NATO kori{}en u ovom ratu? SAD su sve nezadovoljnije sa UN koje optu`uju njegovu spolja{nju politiku. Struktura Saveta Bezbednosti primorava SAD da se pot~ine vetu drugih nacija, preciznije Rusije i Kine. NATO je, sa druge strane, ekskluzivni vojni klub sa novodeklarisanim pravima na nepo{tovanje UN, koje time za SAD postaju, kako je to rekla Medlin Olbrajt, SAD “institucija izbora” (New York Times, 18. 10. 98). NATO je izgubio razlog za postojanje kada se zavr{io Hladni Rat. Ali umesto da raspusti organizaciju, SAD su pro{irile njen mandat i ~lanstvo. NATO se, iz alijanse koja je funkcionisala unutar teritorija svojih zemalja ~lanica, transformi~e u silu koja mo`e da obezbedi interese onih zemalja izvan njihovih granica – i da se me{a u unutra{nje poslove zemalja koje nisu njegove ~lanice. Kosovo je prvi stvarni test za ovu novu misiju.

23. aprila }e se odr`ati 50-i ro|endanski skup NATO u Va{ingtonu. Bombardovanje se smatra idealnim demonsriranjem nove misije NATO-a posle Hladnog Rata.

[ta je velika strategija SAD na Balkanu? Kori{}enje NATO za pravdanje vode}eg vojnog prisustva SAD na Bal-

kanu, slu`i kao model koji osigurava identične elemente politike SAD u Istočnoj i Centralnoj Evropi: a) da se spre`i bilo kakvo povlačenje „reformi“ koje su svrgle regionalne komunističke vlasti; b) da se ovim zemljama nametne ekonomska uloga pod diktatom SAD i Zapadne Evrope. (U poretku posle Hladnog Rata, bivše zemlje Sovjetskog bloka su podvedene pod istu ulogu kao i Treći Svet, drugim rečima, obezbeđuju jeftinu radnu snagu, sirovine i tržište za dobrobit elite u SAD i Zapadnoj Evropi.) Transfer resursa bivšeg Sovjetskog Saveza u interese Zapada postao je glavni prioritet SAD. Chevron je već potpisao ugovor o pravima na bezgranične depozite nafte u Kazahstanu. Ovakvi multimilijarderski zahvati zahtevaju nekakvo osiguranje regionalne stabilnosti: NATO je viđen kao garancija. „Stabilnost“, kako je uslovljava SAD, podrazumeva da se regionalni lideri podvrgavaju interesima Zapada. Milošević uvek iznova prekoračuje svoja ovlašćenja, odbijajuć da dopusti stvaranje vojne baze SAD u Jugoslaviji i suprotstavljajuć se inkorporaciji Jugoslavije u globalni neoliberalni ekonomski poredak.

Na šta bi zabrinuti ljudi trebalo da usmere svoju pomoć? Ni Milošević ni OVK ne zaslu`uju pomoć. Milošević je bio ratni zločinac i pre nego što je inicirao genocid na Kosovu. Ali suprotstavljanje Miloševiću u ne sme prerasti u podršku NATO bombardovanju. OVK zastupa ultra-nacionalističku ideologiju i program etničkog čišćenja koji se razlikuje od Miloševićevog uglavnom po tome što OVK nedostaje moć da nametne svoju reakcionarnu viziju. Ali osuda OVK ne znači prihva-

tanje Miloševićeve brutalnosti na Kosovu. Moramo da prevaziđemo svoju nemogućnost za „good guys“ u jugoslovenskom scenariju, i da se podsetimo da se iza raznih političkih formacija i naoružanih grupa nalaze zajednice ljudi. Na Kosovu, spaljuju se i kasape čitavi gradovi i sela. U Srbiji, narod je terorisan NATO bombardovanjem zbog uboge tvrdoglavosti svoje vlade. Ali i na Kosovu i u Srbiji još uvek postoje ljudi koji insistiraju na demokratskom, ne-nacionalističkom i multietničkom rešenju za krizu. To su upravo ljudi koje MADRE podržava.

Pozivamo SAD da odmah zaustavi bombardovanje.

Pozivamo međunarodnu zajednicu da:

Obezbedi humanitarnu podršku izbeglicama kroz demokratske, multietničke opozicione grupe.

Angažuje snage UN na Kosovu koje će obustaviti genocid i sprečiti obnavljanje nasilja.

Optuži Miloševića kao ratnog zločinca po Konvenciji UN-a o Genocidu.

MADRE 15 godina radi sa zajednicama ženskih organizacija širom sveta na obezbeđivanju urgentne pomoći, zdravstvene brige i širenju ljudskih prava u zajednicama u krizi. MADRE sarađuje sa multietničkim, demokratskim ženskim organizacijama iz bivše Jugoslavije od 1993. godine.